

การใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

นางสาว ศศิธร ตินะมาศ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-749-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17845166

USE OF THE INTERNET FOR CATALOGING IN STATE ACADEMIC LIBRARIES

Miss Sasitorn Tinamas

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Library and Information Science
Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-749-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
โดย นางสาวศศิธร ตินะมาศ
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

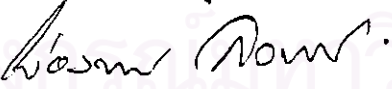

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชลัยพร เหมะรัชตะ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณิ วราทร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผ่องพรรณ ลวนานนท์)

ศศิธร ติณะมาต : การใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (USE OF THE INTERNET FOR CATALOGING IN STATE ACADEMIC LIBRARIES)
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ, 145 หน้า.
ISBN 974-638-749-9

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในด้านวัตถุประสงค์ของการใช้ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ วิธีการเข้าถึง รูปแบบการใช้ สาขาวิชา ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ ผลสำเร็จในการใช้และระยะเวลาที่ได้รับผล 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะของบรรณารักษ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังบรรณารักษ์งานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 121 คน จากห้องสมุด 49 แห่ง ใน 17 สถาบัน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 104 ชุด (ร้อยละ 85.95)

ผลการวิจัยพบว่า 1) บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบเลขหมู่หนังสือ รองลงมาคือ ใช้เพื่อกำหนดหัวเรื่องและตรวจสอบรายละเอียดทางบรรณานุกรม 2) แหล่งสารสนเทศที่เข้าใช้ส่วนใหญ่คือ OhioLink 3) บริการที่ใช้ส่วนใหญ่คือบริการเข้าใช้เครื่องระยะไกลโดยใช้โปรแกรม Telnet และเข้าถึงผ่าน IP address 4) ค่าค้นหาใช้ส่วนใหญ่คือชื่อผู้แต่ง 5) บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ได้รับผลการค้นในรูปแบบเอกสาร 6) สาขาวิชาที่ค้นจำนวนสูงสุดคือ สาขาเทคโนโลยี 7) บรรณารักษ์จำนวนสูงสุดใช้อินเทอร์เน็ตค้นรายการหนังสือทุกวัน 8) ช่วงเวลาในการค้นส่วนใหญ่ คือ 1-5 นาที และบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จในการค้นมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์

ปัญหาที่บรรณารักษ์จำนวนสูงสุดประสบคือ ไม่สามารถเข้าสู่ระบบบางแห่งได้ เนื่องจากมีผู้ใช้ในช่วงเวลานั้นมาก และปัญหาที่ประสบค่าสุดคือ ซอฟต์แวร์ที่ห้องสมุดใช้ในการสื่อสารบนระบบอินเทอร์เน็ตไม่สามารถเชื่อมโยงกับระบบห้องสมุดอื่นได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต *อลิษา อธิวิท*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *อ.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C 810617: MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
KEY WORD: CATALOGING / INTERNET

SASITORN TINAMAS : USE OF THE INTERNET FOR CATALOGING IN STATE
ACADEMIC LIBRARIES. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. NONGLAK MINAIKIT,
Ph.D.145 pp. ISBN 974-638-749-9

The objectives of this study were: 1) to study the use of the Internet for cataloging in state academic libraries, paying particular attention to the purpose of using the sources of information, types of service used, frequency of use, duration of use, accomplishment of use, the amount of time spent on waiting for the results and 2) to study the problems and suggestions given by the librarians using the Internet for the task being studied.

This study was a survey research in which data was collected from questionnaires given to 121 librarians working in 49 state academic libraries in 17 institutes. There were 104 questionnaires returned (85.95%).

The study revealed that: 1) most librarians used the Internet to check for the classification numbers, second to that was to define the subject heading and to check for bibliographic descriptions 2) the source of information most commonly accessed was OhioLink 3) most of the services were remote access using Telnet through their IP address 4) the words used for searching were mostly the authors' names 5) most librarians got their result in the form of printouts 6) the area most often searched in was technology 7) most librarians used the Internet to search for books every day 8) the time frame of use was normally between 8:00-11:00 a.m. 9) the amount of time used for each search was 1-5 minutes, and more than 50 percent of the librarians' use of the Internet was successful.

The problem most librarians encountered was being unable to gain access to some systems due to heavy traffic on the Internet. The problem that occurred least was the software used in a library to link other libraries via the Internet.

ภาควิชา..... บรรณารักษศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต..... *Nonglak Minakit*
สาขาวิชา..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Nonglak Minakit*
ปีการศึกษา..... 2540..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่นายกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ชลัษพหะเหมะรัชตะ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณิ วราทร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผ่องพรรณ ลวนานนท์ กรรมการ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย และกรุณาให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือตลอดมา ขอขอบคุณบรรณารักษ์งานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการทำแบบสอบถามช่วงทดสอบเครื่องมือ

ขอขอบคุณพี่และน้องๆชาวสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร รวมทั้งพี่ๆ C7 และเพื่อนๆ C8 นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาตลอด

เหนือสิ่งอื่นใด คือกำลังใจสำคัญจากบิดา มารดา ย่า และยาย น้องสาวและน้องชาย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นแรงใจสนับสนุน

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบแด่บุพการี ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศศิธร ตินะมาศ
พฤษภาคม 2541

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	1
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	6
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	10
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต.....	11
ความหมายของอินเทอร์เน็ต	11
พัฒนาการของอินเทอร์เน็ต.....	12
การเชื่อมต่อเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ต	13
บริการบนอินเทอร์เน็ตความเป็นมาของอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย.....	16
การใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด	22
ความสำคัญของงานทำรายการในห้องสมุด	22
วัตถุประสงค์ของการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด.....	25
บริการและวิธีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการของห้องสมุด.....	26
กลวิธีการสืบค้น.....	37
แหล่งสารนิเทศที่ใช้บนอินเทอร์เน็ต.....	39
ความก้าวหน้าในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการของห้องสมุด	41

สารบัญ (ต่อ)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
งานวิจัยในต่างประเทศ	44
งานวิจัยในประเทศไทย	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	55
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน.....	61
ตอนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นของห้องสมุด.....	63
ตอนที่ 3 สภาพการใช้อินเทอร์เน็ต สำหรับงานทำรายการห้องสมุด.....	69
ตอนที่ 4 ปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ต สำหรับงานทำรายการห้องสมุด	90
และข้อเสนอแนะในการใช้อินเทอร์เน็ต สำหรับงานทำรายการห้องสมุด	
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	108
สรุปผลการวิจัย.....	110
อภิปรายผลการวิจัย	116
ข้อเสนอแนะ.....	123
รายการอ้างอิง.....	12๗
ภาคผนวก.....	132
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด	
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	132
ภาคผนวก ข จำนวนหนังสือภาษาต่างประเทศที่ห้องสมุดจัดหาในแต่ละปี.....	143
ประวัติผู้วิจัย.....	145

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย	7
2 จำนวนประชากรจำแนกตามห้องสมุดและสถาบัน	52
3 จำนวนห้องสมุดที่เชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต จำแนกตาม ประตูทางออก (Gateway)	63
4 จำนวนห้องสมุดที่เชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตจำแนกตามวิธีการเชื่อม	64
5 โปรแกรมที่ใช้งานบนอินเทอร์เน็ต จำแนกตามกลุ่มห้องสมุด	66
6 วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ต ของบรรณารักษ์งานทำรายการห้องสมุด.....	69
7 แหล่งสารนิเทศในต่างประเทศที่บรรณารักษ์ใช้ค้นรายการหนังสือ	70
8 แหล่งสารนิเทศภายในประเทศที่บรรณารักษ์ใช้ค้นรายการหนังสือ.....	72
9 แหล่งสารนิเทศอื่นๆภายในประเทศที่บรรณารักษ์ใช้ค้นรายการหนังสือ	74
10 บริการที่ใช้งานบนอินเทอร์เน็ต.....	76
11 วิธีการเข้าถึงเครื่องระยะไกลด้วยโปรแกรม Telnet	77
12 แหล่งสารนิเทศที่บรรณารักษ์ใช้ในบริการเข้าถึงเครื่องระยะไกล (Remote Login) ผ่านโปรแกรม Hytelnet.....	78
13 แหล่งสารนิเทศที่เข้าใช้ในบริการสืบค้นข้อมูล (Database Searching) โดยใช้ โปรแกรม Gopher	79
14 แหล่งสารนิเทศที่เข้าใช้ในบริการสืบค้นข้อมูล (Database Searching) โดยใช้ โปรแกรม World Wide Web	80
15 แหล่งสารนิเทศที่เข้าใช้บริการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูล (File Transfer Protocol)	81
16 คำค้นที่บรรณารักษ์ใช้ค้นรายการหนังสือ.....	82
17 รูปแบบผลการค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต	83
18 สาขาวิชาที่ใช้ค้นรายการหนังสือผ่านอินเทอร์เน็ต.....	84
19 ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ตค้นรายการหนังสือ	86
20 ช่วงเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตค้นรายการหนังสือ	87
21 ระยะเวลาที่ได้รับผลแต่ละรายการ	88
22 อัตราการประสบผลสำเร็จในการค้นพบรายการหนังสือ	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 23	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในแต่ละด้าน ในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการห้องสมุด จำแนกตามกลุ่มห้องสมุด.....	90
24	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาด้านเทคนิค ของระบบ.....	92
25	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับ งานทำรายการห้องสมุดด้านการใช้ระบบ	94
26	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาด้านการใช้ระบบ ในด้านการเข้าถึง.....	95
27	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาด้านการใช้ระบบ ในด้านการสืบค้น.....	97
28	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาด้านการใช้ระบบ ในด้านการแสดงผล.....	99
29	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาด้านผู้ใช้ระบบ	102